

Pareltjes

over de geschiedenis van Rossum
pareltjesrossum@gmail.com

nummer 51, januari 2026

In het Rossums dialect: Gelukkig Nieuwjaar!

Aan het eind van de vorige eeuw verschenen in het ledenkrantje van de voetbalvereniging Rossum RVV - de voorloper van HRC '16 - enige stukjes van Nelis, een pseudoniem van de in Rossum geboren inwoner van het dorp, Hans Beenen. De stukjes waren geschreven in het Rossums dialect. Omdat van dit dialect geen geschreven voorbeeld

beschikbaar is, heeft de schrijver geprobeerd vanuit zijn kennis van het Rossums een stukje te schrijven, met alle kenmerken van een fonetisch geschrift. Het hier afgedrukte stukje past in de maand januari. We plaatsen dit stukje met veel genoegen. Hans Beenen is helaas aan het eind van 2024 overleden.

Wieste gullie dettur in Rossum Indioanestamme in de nacht vurbij trekke?

Ik wies ut ok nie, mar ik zaag ut smerrugus want ze han op ut kruispunt bij ut Grune Kruis zeker zitte ète, want doar lage de reste van dur kampvuur. Ze ware zeker ok mi dun boot gekomme en lopes wijer gegoan, want ik zaag dur schip bij dun dokter in de gracht ligge. Ut laag wel un bietje scheef, want ze han ut zeker tot zinke wille bringe, mar de gracht waar natuurluk nie diep genogt.

Ik zij ok nog is op ut vold van de voetbal wieze kijke, in de kantine. Nou, doar wier wer druk gewerkt om de advertensies vur ut hele joar wer in mekoare geflanst te krijge. Ut is mar goed dè de meziek ut nie gewete heet, want dur wier vur unne flinke cent papier verwerrukt. Ik gleuf dè doar ok wel un inkel uur in goa zitte.

Op de halfjoarlukse vergoadering zeik nie gewiest, mar ik hurde wel dè dur nogal geharrewart wier en dè ut ammel nog gin koek en èj waar. Ik wil alleen mar zegge minse, ge mot oew ège in tijde dè ut nie zo denderend goat mi de vereniging oew toch positief opstelle, dan komme dur van èges bètere tijje.

Houdoe, Nelis

Dit stukje is op de thema-avond over het Rossums dialect door Gerrit van der Zalm in het Rossums verteld op een video. Het eerste deel hiervan speelt zich af voor de sloot die het woonhuis van de dokter scheidt van de Kerkstraat. In het tweede deel van de video vertelt Gerrit de gebeurtenissen tijdens een redactievergadering van het clubblad van de voetbalvereniging RVV. Deze vereniging was in 1947 opgericht en fuseerde in 2016 met HVV, de voetbalvereniging uit Hurwenen. Men is samen verder gegaan onder de naam HRC '16. Deze fusievereniging heeft in de zomer van 2025 een vernieuwd complex in gebruik genomen. Hans Beenen was in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw lid van de redactie van het clubblad van RVV. De redactie bestond uit drie personen die er toentertijd elke maand een gestencild clubblad verzorgde. Het blad werd onder meer gevuld met verslagen van voetbalwedstrijden. In het blad was regelmatig een rubriek 'wist u dat' te vinden, waarin

soms spelers, de trainer en het bestuur op de hak werden genomen. Het blad werd financieel gesteund stonden door advertenties van de Rossumse middenstand. Het gehele clubblad kwam, evenals de advertenties, in gestencilde vorm uit. Er was per jaargang een omslag. Op de voorkant bevatte dit een getekende voorstelling en de binnenkant als de achterkant van de omslag bevatten advertenties. Het redactielid Hans Beenen schreef, veelal onder de naam Nelis, gedurende vele jaren elke keer een pagina-groot artikel in het Rossums Dialect.

Het is duidelijk dat de redactie haar handen vol had aan deze maandelijkse uitgave van het clubblad, waarvoor bestuursleden, maar ook verschillende leden stukjes inleverden. Het blad kwam 10 keer per jaar uit. Het bevatte meestal 8 tot 10 pagina's, op dubbelzijdig afgedrukt stencilpapier. Als we het aantal leden op 300 schatten, houdt dat in dat er flink wat papier door de stencilmachine is gegaan.

Uit de Rossumse raadsvergadering van 17 april 1897

De gemeenteraad van Rossum vergaderde gewoonlijk maandelijks. Zo kwam men ook op zaterdag 17 april 1897 bijeen om het belang van de gemeente te bepleiten. Iedereen was aanwezig: de voorzitter, baron Van Randwijck, en vijf leden. Eén lid is op deze vergadering afwezig. Er liggen onder meer drie ingekomen stukken ter tafel, waar zich een discussie over ontspan:

1. Het betreft 'het schrijven van mejuffr. Schmidt te Zaltbommel, dd. 15 dezer, harer dank betuigende voor de welwillendheid waarmede haar het gebouw van een der schoollocalen wordt toegestaan tot het geven van onderwijs in de nuttige handwerken.'

2. En 'het schrijven van als voren dd 30 Maart j.l. kennisgevende dat de onderwijzer Verbeek niet meer werkzaam is in de herhalingsklasse omdat die uitsluitend door leerlingen voor het fransch wordt bezocht, terwijl hij tevens wenselijk acht een tweede onderwijzer met het geven van dat onderwijs te belasten.'

Dit punt vraagt enige toelichting. Op de openbare school aan de Slotlaan wordt aan alle kinderen in de schoolleeftijd onderwijs gegeven, maar er is voor kinderen die ook de beginselen van de franse taal willen leren, aanvullend onderwijs gegeven. De ouders betalen daarvoor. De lessen worden door een onderwijzers van de school verzorgd. Dat blijkt de onderwijzer Verbeek te zijn. In de discussie die hioer later over wordt gevoerd blijkt dat het hoofd der school, de heer (Karel) van Hoften de school ook gebruikt voor 'privaatlessen'. Dat lijken lessen die hij voor eigen rekening geeft en dus niet vanuit de gemeente worden aangeboden.

3. En 'Op verzoek van Anna M^a van Hoften bij schrijven van 6 Maart j.l. haar het gebruik toe te staan van een der schoollocalen ten einde daarin onderwijs te geven in vrouwlijke handwerken, wordt besloten dat gebruik voorlopig toe te staan.'

In het raadsverslag lezen we het volgende over de discussie: 'Bij de bespreking van deze zaak wordt door het lid De Krijger de bemerking gemaakt dat wanneer de gemeente kosteloos gebruik geeft van een der schoollocalen, de kosten van verlichting en verwarming gedurende dien tijd niet voor rekening van de gemeente kan geschieden. De voorzitter acht een bijdrage ad f 0,10 voor ieder uur en ieder lokaal te betalen door de gebruiker eene matige

vergoeding.' 'Het lid Van der Kolk vermeent dat die kosten niet zoo belangrijk zijn om hiervan vergoeding te vragen. Het is in ieder geval toch een onderwijszaak.' Nadat door andere leden de opmerking wordt gemaakt dat het hoofd der school ook voor het geven van privaattlessen de school gebruikt, en ten koste van de gemeente gedurende dien tijd het lokaal verlicht en verwarmt, wordt door het lid H. de Vries voorgesteld al wat buiten de verplichte schooluren in de lokalen wordt gebruikt van licht en verwarming ten koste van de gehuurde te brengen en Burgemeester en Wethouders uit te nodigen te doen aangeven eene berekening van de kosten aan den Raad voor te leggen.'

'In stemming gebracht wordt dit voorstel met vier tegen twee stemmen aan genomen'. Voor stemden Van der Kaaij, De Krijger, H. de Vries en de voorzitter, tegen Van der Poll en Van der Kolk.' Het valt op dat in een voorafgaande raadsvergadering, namelijk die van 21 januari 1897, een zeer welwillend besluit is genomen over het gebruik van de school voor doeleinden die met onderwijs weinig te maken hadden: 'de raad besluit dat de gemeente de openbare school beschikbaar stelt voor een uitvoering van het fanfarecorps (...) alhier. Echter op zodanig tijdstip dat het geven van onderwijs geen verhindering heeft.' We kunnen hier in ieder geval van leren dat er voor de oprichting van de Fanfare Juliana in 1907 er in Rossum al een fanfare bestond. Die fanfare oefent kennelijk ijverig, want in haar vergadering van 19 december 1898 besluit de raad van de gemeente het fanfarecorps toe te staan een blijk van haar kunnen te geven in de school. Dit valt op omdat er naast het gemeentehuis op de kruising van de Slotlaan en de Kerkstraat de Harmonie is gevestigd, een gebouw dat als gemeenschapshuis dienst doet. Er worden bijvoorbeeld feesten in georganiseerd.

Uit het gemeenteverslag van 1856

Paarden					Hooftre				
Hing.	Stier	Merrie	Heckel	Totaal	Hing.	Stier	Merrie	Heckel	Totaal
1	24	90	27	142	1	116	91	66	273

Eind 3. Schapen 60. Hooftre 59. Bektren 5. Gulen 12.

De 60 Schapen werden door acht eigenaars gehouden.